

Rood guichelheil en de variëteit "caerulea" met blauwe bloemen op een Limburgse akker. Foto: Willem Braam.

Rood guichelheil; niet altijd rood

Rood guichelheil (*Anagallis arvensis* subsp. *arvensis*) is een éénjarige plant met liggende stengels en opvallend oranjerode bloemen. Bij ons is het een archeofyt en waarschijnlijk afkomstig uit het Middellandse Zee-gebied. Als verstekeling in zaaigoed heeft het zich inmiddels over alle continenten verspreid. Rood guichelheil groeit op matig voedselrijke, omgewerkte, lichte klei en niet te zure zand- en leemgronden. Vanouds was het hier vooral een akkerplant; in zijn Cruydt-boeck geeft Dodonaeus "ghebouwde landen" en "hoven" als groeiplaatsen aan. Tegenwoordig groeit de plant op uiteenlopende plaatsen, maar in de huidige intensieve akkers groeit het hooguit nog in de randen.

In zuidelijker landen komen naast planten met oranjerode bloemen ook planten met blauwe, bleekroze, lila en groenwitte kroonbladen geregeld voor. De vorm met blauwe bloemen (var. *caerulea*) wordt in Nederland maar sporadisch waargenomen, o.a. in ingezaaide akkerranden en als verstekeling in mediterrane kuuplanten. Deze vorm lijkt veel op Blauw guichelheil (*Anagallis arvensis* subsp. *foemina*) en kan hier gemakkelijk mee verward worden. Het verschil tussen beide is het beste te zien door met een sterke loep de klierharen op de rand van de kroonbladen

te bekijken. Rood guichelheil heeft veel (50-70) 3-cellige klierharen; Blauw guichelheil heeft veel minder (5-15) 4-cellige klierharen.

Dodonaeus noemt ook een "Guichelheyl met gheele bloemen". Waarschijnlijk doelde hij op Boswederik (*Lysimachia nemorum*). Boswederik lijkt, afgezien van bloemkleur en wijze van openen van de doosvrucht, sprekend op Rood of Blauw guichelheil. De nauwe verwantschap tussen de genera *Anagallis* (Guichelheil) en *Lysimachia* (Wederik) wordt bevestigd door recent DNA-onderzoek. Bovendien blijkt Blauw guichelheil nauwer verwant te zijn aan de Zuid-Europese *Anagallis monelli* dan aan Rood guichelheil. In sommige recente flora's zijn Rood- en Blauw guichelheil dan ook niet meer als ondersoorten maar als aparte soorten ondergebracht binnen het genus *Lysimachia*. Op basis van het DNA worden in deze flora's, niet alleen *Anagallis*, maar ook de morfologisch goed onderscheidbare genera *Glaux* (Melkkruid), *Trientalis* (Zevenster) en *Centunculus* (Dwergbloem) opgeheven en ondergebracht binnen het genus *Lysimachia*.

Tekst: Ruud Beringen